

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η: Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ (Β` ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ)

Διαφωτισμός και θρησκεία

Οι περισσότεροι διαφωτιστές υιοθετούσαν τον **ντεϊσμό**, σύμφωνα με τον οποίο ο Θεός είναι ο δημιουργός του κόσμου, αλλά δε ρυθμίζει την τύχη του και δεν παρεμβαίνει στις ανθρώπινες υποθέσεις. Κάποιοι άλλοι ήταν άθεοι. Κοινά χαρακτηριστικά τους όμως υπήρξαν:

- Η άσκηση αυστηρής κριτικής στη ρωμαιοκαθολική εκκλησία που την κατηγορούσαν για φανατισμό.
- Η επιθυμία για καθιέρωση της ανεξιθρησκίας.

Διαφωτισμός και εκπαίδευση

Οι διαφωτιστές θεωρούν την εκπαίδευση ως μέσο για τη συνεχή πρόοδο του ανθρώπου. Κάποιες θέσεις του **Ρουσό**, όπως αυτές εκτίθενται στο έργο του *Αιμίλιος*:

- Η εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στην προσωπική αναζήτηση του διδασκομένου.
- Ο δάσκαλος δεν πρέπει να λειτουργεί ως αυθεντία. Οφείλει όμως μέσα από τα κατάλληλα ερωτήματα να οδηγεί το μαθητή στην ανακάλυψη των απαντήσεων.

Διαφωτισμός και οικονομικός φιλελευθερισμός

Βασική θέση των Γάλλων οικονομολόγων είναι ότι η οικονομία πρέπει να λειτουργεί «φυσικά», χωρίς δηλαδή κρατικές παρεμβάσεις. Η αντίληψη αυτή ονομάστηκε **φυσιοκρατία** και ερχόταν σε αντίθεση με το ισχύον σύστημα του **μερκαντιλισμού**, που περιόριζε τις οικονομικές δραστηριότητες των αστών. Στην Αγγλία, η κριτική στον μερκαντιλισμό γέννησε τον **οικονομικό φιλελευθερισμό**, που υποστήριζε ότι το κράτος δεν πρέπει να επεμβαίνει στην οικονομική ζωή. Εισηγητής του υπήρξε ο **Άνταμ Σμιθ**.

Η Εγκυκλοπαίδεια

Πρόκειται για ένα συλλογικό έργο 33 τόμων στο οποίο συνοψίστηκαν οι γνώσεις, οι αντιλήψεις και οι ιδέες του Διαφωτισμού για οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά θέματα. Πρωτεργάτες της Εγκυκλοπαίδειας υπήρξαν οι Γάλλοι διαφωτιστές **Ντιντερό** και **Ντ'Αλαμπέρ**.

Η διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού

Οι νέες ιδέες διαδόθηκαν αρχικά στα πιο μορφωμένα κοινωνικά στρώματα, αλλά έφτασαν και στους απλούς ανθρώπους μέσα από εκλαϊκευτικά βιβλία. Σύντομα ξεπέρασαν τα σύνορα της Γαλλίας και πέρασαν στην Ευρώπη αλλά και έξω από αυτή. Αξίζει εδώ να σημειώσουμε ότι οι ιδέες αυτές προετοίμασαν ιδεολογικά:

- Την Αμερικανική Επανάσταση
- Τη Γαλλική Επανάσταση
- Την Ελληνική Επανάσταση